

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 830/2016-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou IURIS LEGAL, s. r. o., Legionárska 1/D, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Katarína Štellmachová, LL.M., PhD., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sži 43/2014 z 5. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDACTED], [REDACTED], na informácie podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sži 43/2014 z 5. mája 2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 SŽi 43/2014 z 5. mája 2015 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trovy konania spolu v sume 599,60 € (slovom päťstodevät'desiatdeväť eur a šesťdesiat centov), a to na účet Advokátskej kancelárie IURIS LEGAL, s. r. o., Legionárska 1/D, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 21. decembra 2015, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 SŽi 43/2014 z 5. mája 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

1.1 Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 830/2016-15 z 10. novembra 2016 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 S 188/2012-62 z 8. apríla 2014 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“), ktorým krajský súd zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaný“) č. 23RM/2012-11-I z 30. apríla 2012, ktorým žalovaný zamietol odvolanie sťažovateľa a potvrdil rozhodnutie

krajského súdu sp. zn. Spr 6079/12 zo 14. marca 2012. Rozhodnutím sp. zn. Spr 6079/12 zo 14. marca 2012 krajský súd ako povinná osoba rozhodol o odmietnutí žiadosti sťažovateľa z 8. marca 2012 o sprístupnenie informácie, a to na základe § 15 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) s odôvodnením, že krajský súd ako povinná osoba nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t. j. podľa paragrafov a zákonov, na ktoré vo svojej žiadosti poukazuje sťažovateľ, v danom prípade podľa § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Na tomto mieste je možné pripomenúť, že sťažovateľ žiadal o informáciu podľa zákona o slobode informácií, a to o oznámenie spisového čísla rozsudkov krajského súdu, ktoré boli v súdnom oddelení 9Saz vydané od 21. apríla 2011 do 8. marca 2012 a ktoré zrušili rozhodnutie správneho orgánu podľa § 205j ods. 3 OSP buď ako jediný dôvod, alebo kumulatívne s inými zákonnými dôvodmi. O rovnakú informáciu žiadal vo vzťahu k súdnemu oddeleniu 10Saz, a to za obdobie od 1. januára 2011 do 8. marca 2012.

2.1 Najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol: *«Predmetom preskúmovacieho konania v danej veci je rozhodnutie a postup žalovaného správneho orgánu, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie o nesprístupnení informácií týkajúcich sa spisových čísel rozsudkov Krajského súdu v Bratislave vydaných v súdnom oddelení 9 Saz a 10 Saz v označenom danom konkrétnom období, a ktoré zrušili rozhodnutia správneho orgánu z dôvodu podľa § 250j ods. 3 O.s.p. buď ako jediný dôvod alebo kumulatívne s inými zákonnými dôvodmi.*

Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenie a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (§ 244 ods. 3 O.s.p.). Správny súd preskúmava zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia a postupu správneho orgánu a posudzuje, či je pravdivé tvrdenie žalobcu, že bol rozhodnutím a postupom správneho orgánu ukrátený na svojich právach.

Najvyšší súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu, v postupe a rozhodnutí žalovaného nezistil také vybočenie z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, ktoré by odôvodňovali konštatovanie, že napadnuté rozhodnutie a postup žalovaného je nezákonné.

Skutočnosti, ktorými žalobca spochybňuje predmetné rozhodnutie krajského súdu, neboli zistené v odvolacom konaní. Tieto boli z veľkej časti totožné s námietkami, ktoré žalobca namietal už v prvostupňovom konaní a s ktorými sa žalovaný náležite vysporiadal, okrem námietky žalobcu, že sa v správnom konaní rozhodlo na základe neúčinného právneho predpisu (poslednej vety § 15 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám).

Podstatnou povinnosťou označiť ustanovenie právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, je povinnosť jednoznačným spôsobom deklarovat' voči účastníkovi konania konkrétne ustanovenie právneho predpisu, ktoré je dôvodom vydania rozhodnutia a to tak, aby účastník toto ustanovenie nezameniteľne poznal. Keďže § 15 ods. 1 zákona obsahuje len súvetie, spôsob označenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, nebol mäťúci a žalobcovi musí byť jasné, podľa akého právneho predpisu a konkrétneho ustanovenia sa rozhodlo.

V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje i na skoršie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorý vo veci sp. zn. 7Sž/104/99 v rozsudku zo dňa 24.02.2000 konštatoval, že za procesnú vadu rozhodnutia nepovažuje dokonca ani skutočnosť, že sa v tam preskúmanom rozhodnutí zákonný predpis uviedol s vadou (nesprávne uvedenie roku) a to z toho dôvodu, že nemohlo dôjsť k omylu v posúdení, podľa akého zákona žalovaný rozhodoval. Obdobne je tomu tak i v tomto prípade, keď z označenia čísla paragrafu, podľa ktorého sa rozhodlo, nemohlo dôjsť k omylu v tom smere, podľa akého zákonného ustanovenia sa rozhodlo. Žalobca v dôvodoch žaloby i odvolania poukázal na § 15 ods. 1 zák. č. 211/2000 Z. z. tak, ako ho v rozhodnutí uviedol prvostupňový správny orgán, pričom podľa odvolacieho súdu pochybenie prvostupňového správneho orgánu žalobca vykladá príliš formalisticky. Uvedené pochybenie krajského súdu v prvostupňovom administratívnom rozhodnutí považuje senát len za formálnu vadu, ktorá nemá vplyv na zákonnosť uvedeného rozhodnutia.

Najvyšší súd je názoru, že Krajský súd v Bratislave neporušil tzv. zásadu precedensu vyjadrenú v § 3 ods. 5 zákona č. 71/1967 Zb. Správne orgány pri rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo obdobných prípadoch sú podľa zákona povinné dbať na to, aby nevznikli neodôvodnené rozdiely v rozhodovaní. V tomto prípade senát odvolacieho súdu zdôrazňuje, že ide o dva odlišné správne orgány. Najvyššiemu súdu z pripojeného administratívneho spisu sú známe len skutkové okolnosti tohto prípadu, preto nie je možné, aby sa vyjadroval k inému správne konaniu a rozhodnutiu. Súd sa zaoberá skúmaním zákonnosti rozhodnutí vydaných v tejto veci a keďže ani Krajskému súdu v Bratislave a žalovanému ako správne orgánu na úseku poskytovania informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. nebolo známe predmetné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, ale ani skutkové okolnosti prípadu, nie je možné priznať dôvodnosť tejto argumentácii odvolateľa. Krajský súd v Bratislave a v Košiciach sú na úseku rozhodovania vecí zapisovaných do registrov Szaz kauzálnymi súdmi a zo štatistík, ktoré sú známe najvyššiemu súdu vyplýva, že Krajský súd v Košiciach má nižší nápad týchto vecí, čo môže (ale nemusí) znamenať, že v požadovanom období nerozhodol košický krajský súd žiadnu vec, prípadne len malé množstvo vecí. Najvyšší súd preto zdôrazňuje, že pre posúdenie zákonnosti preskúmaných administratívnych rozhodnutí je rozhodujúce, že krajský súd ako prvostupňový správny orgán s požadovanými informáciami nedisponoval, musel by ich vyhľadávať podľa kritérií zadaných žalobcom, preto žalobcu v súlade so zákonom odkázal na postup podľa § 64 ods. 1 a 2 Vyhlášky č. 543/2005 Z. z. Pri rozhodovaní o žiadosti žiadateľa Krajský súd v Bratislave nepoznal postup Krajského súdu v Košiciach pri rozhodovaní v obdobnej žiadosti žiadateľa, preto v danom prípade nebolo v jeho možnostiach postupovať obdobne.

Porušením precedenčnej zásady by podľa najvyššieho súdu bolo, ak by sám Krajský súd v Bratislave v obdobných žiadostiach o sprístupnenie informácie rozhodol odlišne, t. j. v jednom prípade by informácie sprístupnil a v inom by ich sprístupnenie odmietol. Postup Krajského súdu v Košiciach pri vybavení sprístupnenia informácií nemal na zákonnosť Krajského súdu v Bratislave žiaden vplyv.

Z uvedených dôvodov námietka spočívajúca v nesprávnom právnom posúdení veci nie je dôvodná. Judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky týkajúca sa predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a princípu, že v rovnakých podmienkach sa musí dať rovnaká odpoveď (napr. Nález sp. zn. III. ÚS 192/06 z 03.11.2006) sa v posudzovanom

prípade nedá uplatniť, predovšetkým z dôvodu, že krajské súde tu rozhodovali ako povinné osoby, správne orgány podľa zákona č. 211/2000 Z. z. a nie ako súdne orgány.

Odvolaací súd vyhodnotil rozsah a dôvody odvolania vo vzťahu k namietnutému rozsudku Krajského súdu v Bratislave po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu a s prihliadnutím na ustanovenie § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku Krajského súdu v Bratislave, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. S rozsudkom krajského súdu sa odvolací súd stotožňuje v celom rozsahu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa s poukazom na uvedené stotožnil s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu a rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku rozsudku.»

3. Sťažovateľ rozdelil svoje ťažiskové výhrady proti napadnutému rozsudku do 4 bodov.

3.1 Po prvé, sťažovateľ namieta, že najvyšší súd *porušil ním označené ústavné práva tým, že mu nedoručil pred vydaním napadnutého rozsudku vyjadrenie žalovaného k odvolaniu sťažovateľa voči rozsudku krajského súdu, čím najvyšší súd zabránil sťažovateľovi vyjadriť sa, teda zaujať stanovisko k vyjadreniu žalovaného. V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na bohatú judikatúru ústavného súdu ku kontradiktórnosti konania a zásade rovnosti zbraní. Sťažovateľ zároveň doplnil, že súčasťou práva na kontradiktórne konanie je aj to, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho protistrany v súdnom konaní právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať, alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť.*

3.2 Po druhé, sťažovateľ v súvislosti s *právom účastníka súdneho konania* na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia uviedol, že *najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal predmetnou* kľúčovou námietkou sťažovateľa, ktorá spočívala v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia žalovaného o odvolaní, čo podľa mienky

sťažovateľa opomenul už krajský súd vo svojom rozsudku. *Námietka sťažovateľa, ktorou poukazoval na postup Krajského súdu v Košiciach a ktorú predniesol sťažovateľ už v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu, bola pritom primárnym dôvodom, prečo sťažovateľ podal žalobu, keďže Krajský súd v Košiciach požadované informácie sprístupnil a krajský súd naopak, tieto informácie sťažovateľovi odmietol sprístupniť. Ak by sa žalovaný v rozhodnutí o odvolaní touto námietkou sťažovateľa z jeho odvolania proti rozhodnutiu krajského súdu riadne zaoberal, nie je podľa sťažovateľa vylúčené, že by žalobu nepodal.*

3.3 Po tretie, podľa sťažovateľa *najvyšší súd v napadnutom rozsudku odôvodnil rozdielnu rozhodovaciu prax krajského súdu a Krajského súdu v Košiciach tak, že Krajský súd v Košiciach má nižší nápad predmetných (azylových) vecí, čo môže (ale nemusí) znamenať, že v požadovanom období Krajský súd v Košiciach nerozhodol žiadnu vec, alebo len malé množstvo vecí. Pre najvyšší súd bolo podľa sťažovateľa rozhodujúce to, že krajský súd požadovanými informáciami nedisponoval a musel by ich vyhľadávať. Najvyšší súd podľa presvedčenia sťažovateľa teda založil svoj záver na predpoklade, že Krajský súd v Košiciach disponoval požadovanými informáciami z dôvodu nižšieho nápadu vecí, čo mu údajne malo umožniť vyhľadať informácie podľa kritérií požadovaných sťažovateľom. Sťažovateľ zastáva názor, že najvyšší súd mu nedal odôvodnenú a najmä určitú odpoveď na kľúčovú otázku, ako je možné, že Krajský súd v Košiciach opakovane požadovanými informáciami disponuje a krajský súd požadovanými informáciami nedisponuje. Takúto odpoveď nedal sťažovateľovi ani krajský súd, pretože v rozsudku konštatoval, že odpoveď Krajského súdu v Košiciach na jeho žiadosť sa netýkala obdobných prípadov, čo je podľa sťažovateľa zjavne arbitrárny záver krajského súdu, ktorý implicitne vyvrátil aj najvyšší súd v napadnutom rozsudku. Sťažovateľ tak ani po právoplatnom ukončení súdneho konania nemá odpoveď na predmetnú kľúčovú otázku, čím došlo podľa neho k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na rozdielnu rozhodovaciu prax krajského súdu a Krajského súdu v Košiciach pritom sťažovateľ upozornil už v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu, teda ešte v administratívnom konaní. Žalovaný sa však tejto skutočnosti podľa sťažovateľa vôbec v rozhodnutí o odvolaní nevenoval a ani ju nezahrnul do rekapitulácie dôvodov jeho odvolania. Rozhodnutie žalovaného o odvolaní tak nebolo*

podľa sťažovateľa dostatočne odôvodnené. Ako už sťažovateľ uviedol, najvyšší súd ani krajský súd sa nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia žalovaného o odvolaní vôbec nevenovali.

3.4 Po štvrté, podľa sťažovateľa najvyšší súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že k porušeniu precedenčnej zásady v administratívnom konaní by došlo, iba ak by krajský súd (teda ten istý správny orgán) o obdobných žiadostiach rozhodol odlišne. Okrem toho, keďže krajský súd nemal k dispozícii odpoveď Krajského súdu v Košiciach na sťažovateľovu žiadosť, nemohol postupovať obdobne ako Krajský súd v Košiciach. Sťažovateľ týmto poukazuje na to, že najvyšší súd nijakým konkrétnym a presvedčivým spôsobom neodôvodnil, prečo by porušením precedenčnej zásady v administratívnej konaní bolo iba to, ak by krajský súd (teda ten istý správny orgán) rozhodol o obdobných žiadostiach odlišne. Zo znenia § 3 ods. 5 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov podľa sťažovateľa vyplýva, že precedenčná zásada nie je obmedzená na rozhodovaciu činnosť jedného a toho istého správneho orgánu. Naopak, precedenčná zásada je v tomto ustanovení formulovaná všeobecne a vzťahuje sa na všetky skutkovo zhodné alebo obdobné prípady. V tejto súvislosti je potrebné podľa sťažovateľa zobrať do úvahy aj skutočnosť, že o jeho žiadostiach rozhodovali iba dva správne orgány – krajský súd a Krajský súd v Košiciach, teda nešlo o rozhodovaciu prax veľkého množstva správnych orgánov, pri ktorých je väčší predpoklad odklonov v rozhodovacej činnosti. Aj napriek tomu krajský súd a Krajský súd v Košiciach mali zjavne odlišnú rozhodovaciu prax.

4. Sťažovateľ navrhol vydať tento nález:

„Sťažnosti sa vyhovuje.

Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2, čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 26 ods. 1, 2 a 4 v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Najvyššieho súdu SR spis. zn.: 4SŽi/43/2014 zo dňa 05.05.2015, porušené boli.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR spis. zn.: 4SŽi/43/2014 zo dňa 05.05.2015 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na nové konanie.

Sťažovateľovi sa priznávajú trovy konania/právneho zastúpenia vo výške 296,44€, ktoré je Najvyšší súd SR povinný sťažovateľovi vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa ..., a to do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

Vyjadrenie odporcu

5. Listom č. KP 3/2016-82 z 5. decembra 2016 doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2016 sa k podanej sťažnosti vyjadril najvyšší súd ako odporca v konaní pred ústavným súdom.

5.1 Podľa najvyššieho súdu s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno podľa názoru najvyššieho súdu vykladať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP môže obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia nižšieho súdu. Najvyšší súd považuje napadnutý rozsudok za riadne zdôvodnený. Jeho odôvodnenie je podľa najvyššieho súdu v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkové i právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z týchto dôvodov nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa na prístup k súdu a riadne odôvodnenie rozhodnutia. Poukazujúc na zásady súdneho prieskumu a predovšetkým na zásadu, že pre súd je rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia správneho orgánu (§ 250i ods. 3 OSP), uvedená argumentácia sťažovateľa je podľa najvyššieho súdu právne irelevantná.

5.2 Najvyšší súd ďalej doplnil, že k dôsledkom procesného postupu najvyššieho súdu, v rámci ktorého nebolo sťažovateľovi doručené vyjadrenie opačnej procesnej strany k jeho odvolaniu, najvyšší súd konštatuje, že ak nejde o prípad uvedený v § 209 ods. 1 druhej vete OSP, doručí súd prvého stupňa odvolanie ostatným účastníkom, a ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, vyzve účastníkov na vyjadrenie k odvolaniu; iná

povinnosť najvyššiemu súdu ako súdu odvolaciemu z týchto ustanovení nevyplýva, a to aj prihliadnúc práve na koncentračnú zásadu, ktorou je ovládané správne súdnictvo, ako aj na samotný charakter konania vo veciach správneho súdnictva. Z Občianskeho súdneho poriadku teda podľa najvyššieho súdu nevyplývala povinnosť odvolacieho súdu predložiť druhému účastníkovi konania spätne na zaujatie stanoviska vyjadrenie druhého účastníka konania k opravnému prostriedku. Najvyšší súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania – je iba na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť (najvyšší súd poukazuje na judikatúru ústavného súdu – III. ÚS 144/2012, III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ má odvolací súd k dispozícii potrebné argumenty, ako aj pri dodržaní dikcie ustanovenia § 209a OSP, pristúpi podľa presvedčenia najvyššieho súdu k rozhodnutiu vo veci samej (najvyšší súd poukazuje na judikatúru ústavného súdu – III. ÚS 72/09, IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, III. ÚS 296/2011). Odňatie možnosti pred súdom konať nezakladá podľa slov najvyššieho súdu sama skutočnosť, že odvolateľovi nebolo predložené vyjadrenie druhej procesnej strany k jeho odvolaniu. Obdobné právne závery boli podľa najvyššieho súdu vyslovené aj v ďalších jeho rozhodnutiach (napríklad sp. zn. 5 Odo 40/2012 a sp. zn. 1 Odo 17/2011). Iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol podľa názoru najvyššieho súdu v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať až znaky prílišného právneho formalizmu odporujúceho materiálnemu chápaniu princípu právneho štátu.

5.3 Najvyšší súd navrhol nevyhovieť sťažnosti sťažovateľa a zároveň súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v konaní pred ústavným súdom.

Replika sťažovateľa

6. Dňa 4. januára 2017 bola ústavnému súdu doručená replika sťažovateľa k vyjadreniu odporcu.

6.1 Sťažovateľ predovšetkým poukazuje na to, že stanovisko najvyššieho súdu je z podstatnej časti tvorené rekapituláciou dôvodov samotnej sťažnosti a k obsahu samotnej sťažnosti sa vyjadruje len v obmedzenom rozsahu.

6.2 Najvyšší súd zastáva podľa sťažovateľa v stanovisku názor, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je riadne a zrozumiteľne odôvodnený. Sťažovateľ s týmto názorom nesúhlasí a poukazuje na odôvodnenie svojej sťažnosti. Okrem iného pripomína, že mu nie je doteraz zrejmé, ako môže jeden z dvoch (funkčne) príslušných súdov v Slovenskej republike požadovanými informáciami opakovane disponovať a druhý z uvedených súdov naopak, týmito informáciami nedisponovať. Na túto otázku nedal podľa sťažovateľa určitú odpoveď ani najvyšší súd v napadnutom rozsudku, v ktorom vychádzal iba z predpokladu, ktorý nemal v súdnom ani administratívnom spise ničím preukázaný a bol navyše irelevantný.

6.3 Pokiaľ ide o časť stanoviska najvyššieho súdu týkajúcu sa nedoručenia vyjadrenia žalovaného k podanému odvolaniu, sťažovateľ ju považuje za nedôvodnú. Úprava obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku nemôže mať podľa jeho názoru na procesné povinnosti súdov výlučný vplyv, keďže súdy sú viazané aj procesnými povinnosťami vyplývajúcimi z judikatúry ústavného súdu a ESLP.

6.4 Sťažovateľ uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, ak ústavný súd dospeje k názoru, že nemôže prispieť k objasneniu veci.

III.

Závery ústavného súdu

7. Predmetom prijatej sťažnosti sú dva okruhy námietok sťažovateľa voči napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

(i) sťažovateľ namieta, že nesprístupnením informácie krajským súdom došlo k porušeniu jeho základného práva na informácie, pričom toto pochybenie krajského súdu neodstránil napadnutým rozsudkom ani najvyšší súd. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je navyše podľa jeho názoru arbitrárny a najvyšší súd sa nevysporiadal so všetkými jeho relevantnými námietkami;

(ii) sťažovateľ namieta, že zo strany najvyššieho súdu mu nebolo zaslané vyjadrenie žalovaného k ním podanému odvolaniu proti rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd tým porušil princíp rovnosti zbraní, ako aj sťažovateľovo právo vyjadriť sa ku všetkým dôkazom.

7.1 Úlohou ústavného súdu bolo teda posúdiť, či postup, výrok a odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu (tzn. aplikácia a interpretácia aplikovateľných právnych noriem) sú vzhľadom na právny a skutkový stav veci zlučiteľné s garanciami vyplývajúcimi zo sťažovateľom označených ústavných práv, najmä práva na informácie, práva na rovnosť zbraní, práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom a práva na spravodlivé súdne konanie.

7.2 Ústavný súd v záujme hospodárnosti a efektívnosti konania upustil vo veci sťažovateľa od ústneho pojednávania, keďže nebolo možné očakávať, že verejné ústne pojednávanie prispeje k ďalšiemu objasneniu veci. Ústavný súd upustil od verejného ústneho pojednávania so súhlasom účastníkov konania.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

8. Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

9. Právo na informácie je nepochybne jedným z najpodstatnejších výdobytkov transformácie Slovenskej republiky na slobodnú demokratickú spoločnosť (režim). Právo na informácie a ústavné garancie nerušeného výkonu tohto práva tvoria bariéru voči kabinetnému výkonu verejnej moci (zo strany súdov nevynímajúc) a umožňujú podrobiť výkon verejnej moci kontrole zo strany verejnosti (v širšom občianskej spoločnosti).

9.1 Súčasťou práva na informácie je tak nepochybne právo slobodne vyhľadávať a získavať informácie. Takto formulované právo sa pritom vzťahuje aj na informácie, ktoré sa týkajú alebo súvisia s činnosťou štátu či akýchkoľvek iných subjektov vykonávajúcich štátnu moc. Na túto skutočnosť napokon opakovane nepriamo poukázal aj ústavný súd, keď vo viacerých svojich rozhodnutiach akcentoval význam zákona o slobode informácií so základným právom na informácie (napr. nálezy sp. zn. III. ÚS 169/03 z 19. decembra 2003 a sp. zn. I. ÚS 236/06 z 28. júna 2007).

9.2 Moderný štát je však veľmi komplexným telesom a subjekty moci sa prejavujú mnohorakým spôsobom. Z tohto pohľadu je často náročné posúdiť rozmanité situácie pri žiadostiach o poskytnutie informácií, pretože zákon o slobode informácií je z tohto pohľadu relatívne lakonický. To však nič nemení na citlivosti ústavného súdu k prípadnej netransparentnosti moci.

9.3 Ústavný súd vychádza z toho, že zákon o slobode informácií je konkretizáciou čl. 26 ods. 5 ústavy, je zákonodarcovým vyvážením medzi právom na informácie na jednej strane a funkčnosťou mechanizmu štátu, ktorá jednoducho vyžaduje diskretnosť niektorých informácií.

10. Prevedené na skutkový a právny stav v sťažovateľovej veci ústavný súd konštatuje, že žiadosť o poskytnutie informácie v danej veci sťažovateľa spadá pod ochranu čl. 26 ods. 5 ústavy.

10.1 Krajský súd ako povinná osoba sprístupňujúca informácie odmietol podľa § 15 ods. 1 zákona o slobode informácií žiadosť sťažovateľa o sprístupnenie informácie (žiadosť o sprístupnenie spisových čísel rozsudkov krajského súdu, ktoré boli v súdnom oddelení 9Saz vydané od 21. apríla 2011 až do dňa podania žiadosti a ktoré zrušili rozhodnutia správneho orgánu z dôvodu podľa § 250j ods. 3 OSP – buď ako jediný dôvod, alebo kumulatívne s inými zákonnými dôvodmi – pričom o rovnakú informáciu žiadal aj vo vzťahu k súdnemu oddeleniu 10Saz, a to od 1. januára 2011 do dňa podania žiadosti) na tom základe, že povinná osoba nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t. j. podľa paragrafov a zákonov, na ktoré vo svojej žiadosti poukazuje sťažovateľ, v danom prípade podľa § 250j ods. 3 OSP. S týmto záverom sa stotožnili aj správne súdy, konkrétne aj najvyšší súd v napadnutom rozsudku.

10.2 S uvedenými závermi sa však ústavný súd stotožniť nemôže. Uvedené odôvodnenie totiž nezohľadňuje kľúčové premenné, ktoré si vzhľadom na ústavné garancie práva sťažovateľa na informácie vyžadovali byť vzaté do úvahy a byť riadne zodpovedané.

10.3 Po prvé, to, že krajský súd nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t. j. podľa paragrafov a zákonov, ešte neznamená, že krajský súd nemá interný elektronický register podaní a rozhodnutí, resp. vhodný interný počítačový softvér, v rámci ktorého je možné dohľadať konkrétnu rozhodovaciu činnosť konkrétnych senátov krajského súdu. Krajský súd mohol a mal sťažovateľovi ako žiadateľovi objasniť, či takýmito elektronickými prostriedkami disponuje, či ich v prípade kladnej odpovede využil pri snahe vyhovieť žiadosti sťažovateľa a s akým výsledkom.

10.4 Po druhé, krajský súd mohol a mal využiť pri vybavovaní žiadosti sťažovateľa postup obdobný, ako využil Krajský súd v Košiciach pri vybavovaní takmer totožnej žiadosti sťažovateľa. A teda krajský súd mohol dopytovať konkrétne senáty 9Saz a 10Saz a informovať sťažovateľa, či podľa informácií z týchto senátov existujú také rozhodnutia,

aké sťažovateľ vo svojej žiadosti označil (a v prípade kladnej odpovede takéto požadované rozhodnutia, samozrejme, sprístupniť). Ústavný súd nevyslovuje, že zodpovedný pracovník za vybavenie žiadosti takýmto spôsobom reálne nepostupoval, ale bolo potrebné, aby krajský súd sťažovateľovi uvedené riadne oznámil v písomnom rozhodnutí a dal tak najavo, že sa jeho žiadosti snažil vyhovieť aj tým spôsobom, že vyťažil samotné senáty 9Saz a 10Saz s konkrétnym výsledkom.

10.5 Po tretie, nič nebránilo (resp. ak bránilo, bolo potrebné to zdôvodniť) krajskému súdu, aby sťažovateľovi zaslal kópie všetkých rozhodnutí (právoplatné a anonymizované) prijatých v senátoch 9Saz a 10Saz v sťažovateľom požadovanom a označenom období (ktoré, samozrejme, krajský súd má minimálne v papierovej forme archivované – mysliac tým konkrétne spisy senátov 9Saz a 10Saz) s tým, aby si sťažovateľ sám v uvedených rozhodnutiach vyhľadal podľa jeho kľúčových bodov tie, ktoré požadoval.

10.6 Po štvrté, právna úprava § 64 ods. 1 a 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), na ktorú krajský súd sťažovateľa odkázal, nie je v prípade sťažovateľovej žiadosti relevantná, keďže sťažovateľ nežiadal o potvrdenie o skutočnostiach známych z konkrétneho spisu, ale žiadal o informácie o spisových značkách rozhodnutí (vecí) v určitých okruhoch právnych problémov, ktoré mu v čase podania žiadosti neboli známe (ich existencia, počet, konkrétne spisové značky a pod.), kde by až následne (ak by také rozhodnutia, ktoré sťažovateľ definoval vo svojej sťažnosti, existovali a krajský súd by ich sťažovateľovi sprístupnil na základe jeho žiadosti) sťažovateľ mohol už z konkrétneho spisu (následne už jemu známeho podľa sprístupnených spisových značiek) požadovať v zmysle vyhlášky potvrdenie o skutočnostiach známych zo súdneho spisu, prípadne odpis alebo rovnopis niektorej písomnosti.

10.7 Keďže uvedené nedostatky pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľa zo strany krajského súdu, ktoré nie sú zlučiteľné s právom sťažovateľa na informácie, neodstránil ani najvyšší súd v napadnutom rozsudku, došlo podľa názoru ústavného súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa na informácie v zmysle čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy. Zároveň

tak nedošlo zo strany najvyššieho súdu k zodpovedaniu (reakcii) kľúčových otázok dôležitých pre spravodlivé rozhodnutie veci a odôvodnenie napadnutého rozsudku je tak nepostačujúce pre konštatovanie zachovania práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré kladú podmienky na určité kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

10.8 Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku nálezu. Na základe záverov o porušení ústavných práv sťažovateľa ústavný súd v zmysle § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Úlohou najvyššieho súdu bude podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde vec znova prerokovať a rozhodnúť, a to s ohľadom na závery ústavného súdu uvedené v tomto náleze.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy

11. K sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva na rovnosť zbraní (čl. 47 ods. 3 ústavy) a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom (čl. 48 ods. 1 ústavy) najvyšším súdom tým, že najvyšší súd mu nezaslal na vyjadrenie (na repliku) stanovisko žalovaného k ním podanému odvolaniu, ústavný súd uvádza, že tak Európsky súd pre ľudské práva, ako aj ústavný súd v minulosti takýto lapsus zo strany konajúcich súdov opakovane považovali za porušenie práva účastníka konania na rovnosť zbraní, v širšom na kontradiktórnosť konania (k tomu pozri judikatúru ESLP – Trančíková v. Slovenská republika z 13. 1. 2015, sťažnosť č. 17127/12; Ringier Axel Springer v. Slovenská republika zo 4. 10. 2011, sťažnosť č. 35090/07, body 84 – 86; Hudáková a ďalší v. Slovenská republika z 27. 4. 2010, č. 23083/05, bod 29; alebo judikatúru ústavného súdu – II. ÚS 584/2011, I. ÚS 276/2016, III. ÚS 32/2015).

11.1 Navyše v tomto prípade sám najvyšší súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa uznal nedoručenie vyjadrenia žalovanej strany sťažovateľovi, pričom poskytol svoj pohľad na dôvody takéhoto postupu z jeho strany.

11.2 Avšak z dôvodu, že (i) ústavný súd z už popísaných dôvodov bodom 2 tohto nálezu zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, a teda z dôvodu, že (ii) najvyšší súd bude mať možnosť v ďalšom priebehu konania doručiť uvedené vyjadrenia žalovanej strany sťažovateľovi, resp. z dôvodu, že (iii) sťažovateľ bude mať možnosť sa s obsahom vyjadrenia žalovanej strany po vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie detailne oboznámiť, a (iv) v spojitosti s pridržaním sa princípu zdržanlivosti a minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov už ústavný súd bližšie neskúmal obsah vyjadrenia žalovanej strany k odvolaniu sťažovateľa a nezamýšľal sa nad otázkou, či sťažovateľovi bol obsah tohto vyjadrenia žalovanej známy alebo či žalovaná uvádzala vo svojom vyjadrení nové skutočnosti a argumenty, s ktorými sa mal sťažovateľ právo oboznámiť a na ne reagovať.

11.3 Ústavný súd tak nemohol bez dôvodných pochybností vysloviť porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu spočívajúcim v nedoručení vyjadrenia žalovanej strany sťažovateľovi.

11.4 Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku).

IV.

Trovy konania

12. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním Advokátskou kanceláriou IURIS LEGAL, s. r. o., v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku nálezu).

12.1 Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi a že vo veci sťažovateľa viedol jedno konanie na základe jednej sťažnosti podanej sťažovateľom. Pri priznaní úhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“).

12.2 Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti spolu s jej doplnením – ústavný súd posudzoval sťažnosť a jej doplnenie ako 1 úkon právnej služby, a to vzhľadom na obsah doplnenia sťažnosti) a 2 úkony právnej služby v roku 2016 (doplnenie sťažnosti a replika sťažovateľa).

12.3 Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2014 (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 839 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. sa rovná sume 139,83 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. sa rovná sume 8,39 eur). Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2015 (§ 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 858 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. sa rovná sume 143 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. sa rovná sume 8,58 eur).

12.4 Ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa za 2 úkony právnej služby v roku 2015 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. spolu v sume 279,66 eur (2 úkony x 139,83 eur) a za 2 úkony právnej služby v roku 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. spolu v sume 286 eur (2 úkony x 143 eur). Ústavný súd k tomu priznal 4 x režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. spolu v sume 33,94 eur [(2 x 8,39 eur) + (2 x 8,58 eur)]. Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre DPH vedeného Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky advokátka sťažovateľa nie je daňovým subjektom registrovaným pre DPH. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 599,60 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2017